

Leermiddelenanalyse Burgerschapsvorming

Analyse-instrument PO

Deel I: Achtergrondgegevens

Deel II: Inhoudelijke aspecten

Deel III: Didactische aspecten

SLO

Juli 2013

DEEL I: ACHTERGRONDGEGEVENS

Titel	
Auteurs	
Uitgever	
Jaar van uitgave	
Samenstelling van de methode <ul style="list-style-type: none">• Leerjaren• Type materiaal (<i>docentenhandleiding, leerlingenboek, kopieerbladen etc.</i>)	
Geanalyseerde onderdelen	
Uitgangspunten en doelstellingen van de methode (<i>korte beschrijving</i>)	
Korte beschrijving van visie op burgerschapsvorming zoals aangegeven in de methode (<i>alleen voor methoden die expliciet op burgerschapsvorming zijn gericht</i>)	

DEEL II: INHOUDELIJKE ASPECTEN

A Democratie

A1	Democratische rechtstaat
A1.1	Parlementaire democratie <ul style="list-style-type: none">○ Stemrecht (actief, passief)○ Verkiezingen○ Politieke partijen○ Scheiding van kerk en staat
A1.2	Landsbestuur <ul style="list-style-type: none">○ Regering○ Eerste en Tweede Kamer○ <i>Staten Generaal, parlement, volksvertegenwoordiging</i>○ <i>Kabinet, ministerraad</i>○ <i>Prinsjesdag</i>
A1.3	Gemeentelijk bestuur <ul style="list-style-type: none">○ <i>Gemeenteraad</i>○ <i>Burgemeesters en wethouders</i>
A1.4	Internationale samenwerking <ul style="list-style-type: none">○ Europese Unie○ <i>Europees Parlement, Europese Commissie</i>○ <i>Basiswaarden: Europees Verdrag voor de Rechten van de mens</i>○ <i>Lidstaten</i>○ Verenigde Naties
A2	Democratische basiswaarden
A2.1	Gelijkwaardigheid <ul style="list-style-type: none">○ <i>Artikel 1: Gelijkheid van mensen ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst en persoonlijke geaardheid</i>○ Verbod op discriminatie en antisemitisme○ <i>Verdraagzaamheid</i>○ <i>Afwijzen van onverdraagzaamheid</i>
A2.2	Vrijheid van meningsuiting <ul style="list-style-type: none">○ <i>Open samenleving</i>○ <i>Persvrijheid</i>○ <i>Media</i>
A3	Rechten en plichten
A3.1	Wetten en verklaringen

<ul style="list-style-type: none"> ○ Wetten ○ Grondwet (<i>grondrechten, burgerrechten</i>) ○ Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens ○ Rechten van het Kind (<i>genoemd als term</i>)
<p>A3.2 Kinderrechten</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Bescherming van het kind ○ Recht op bestaanszekerheid (<i>voeding, kleding, huisvesting, gezondheidszorg</i>) ○ Recht op onderwijs (<i>toegankelijkheid voor iedereen, leerplicht</i>) ○ (Verbod op) kinderarbeid ○ Recht op een naam en nationaliteit ○ Recht op deelname aan het maatschappelijke en culturele leven

B Participatie

<p>B1 Verantwoordelijkheid</p>
<p>B1.1 Solidariteit</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Inzetten voor Algemeen belang</i> ○ <i>(Belangen van) minderheden</i> ○ <i>Opkomen voor (on)gelijkheid</i> ○ <i>Opkomen voor (on)rechtvaardigheid</i> ○ <i>Goede doelenorganisaties (Rode Kruis, Amnesty, Unicef etc.)</i> ○ <i>Publieke acties (t.b.v. bovenstaande punten, demonstratie, ludieke actie, etc.)</i>
<p>B2 Communicatie</p>
<p>B2.1 Vormen van communicatie</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Verbale- en non-verbale communicatie ○ Positieve- en negatieve communicatie-doelen ○ Verschillende vormen van communiceren (<i>informereren, leren begrijpen, onderhandelen, overtuigen</i>)
<p>B2.2 Pesten</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Verschil tussen plagen en pesten</i> ○ <i>Vormen van pesten (fysiek, verbaal, digitaal)</i>
<p>B3 Participatie</p>
<p>B2.1 Participatie in de samenleving</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Inspraak en medezeggenschap ○ <i>Vormen van inspraak in de klas, op school, gemeente, wijk</i> ○ Publiek debat

C Identiteit

C1 Wie ben ik?
C1.1 Zelfbeeld <ul style="list-style-type: none">○ Persoonlijke kenmerken○ <i>Karaktereigenschappen</i>○ <i>Uiterlijk, fysiek, gezondheid</i>○ <i>Talenten, capaciteiten</i>○ <i>Hobby's, clubs</i>○ <i>Idealen</i>○ <i>Persoonlijke helden/idolen</i>○ Verschil tussen zelfbeeld en imago
C1.2 Zelfwaardering
C1.3 Eigen achtergrond <ul style="list-style-type: none">○ <i>Familie, stamboom</i>○ <i>Woonomgeving</i>○ <i>Culturele achtergrond</i>○ <i>Religieuze achtergrond</i>
C1.4 Identiteit <ul style="list-style-type: none">○ <i>Nationaliteit</i>○ <i>Paspoort, vingerafdruk, DNA profiel</i>○ <i>Privacy</i>
C2 Geestelijke stromingen
C2.1 Geloof & spiritualiteit <ul style="list-style-type: none">○ Symboliek, rituelen○ <i>Wel of niet geloven</i>○ <i>God (godsbeeld)</i>○ <i>Vieringen, feesten</i>○ <i>Gebedshuizen (kerk, moskee, tempel, synagoge)</i>○ Vrijheid van godsdienst
C2.2 Geestelijke stromingen <ul style="list-style-type: none">○ Christendom○ Islam○ Jodendom○ Boedhisme○ Hindoeïsme

<ul style="list-style-type: none"> ○ Humanisme
C3 Multiculturele samenleving
C3.1 Diversiteit <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Migratie, migranten</i> ○ <i>Allochtonen, autochtonen</i> ○ <i>Veranderingen in de bevolkingssamenstelling onder invloed van migratie</i> ○ <i>Integratie en culturele identiteit</i>
C3.2 Etnische groepen in de samenleving <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Culturele gewoonten en gebruiken</i> ○ <i>Culturele feesten</i> ○ <i>Uiting van cultuur en religie in straatbeeld</i>
C3.3 Nationale identiteit <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Koningsdag, volkslied</i> ○ <i>4/5 mei</i> ○ <i>Monumenten</i> ○ <i>Nationale helden</i>
C4 Respect voor diversiteit
C4.1 Waarden en normen
C4.2 Ik en de ander <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Verschillen tussen mensen (cultureel, religieus, gezinssituatie, politieke opvattingen, seksuele geaardheid)</i> ○ <i>Verplaatsen in de ander</i> ○ <i>Betrokkenheid, vriendschap</i> ○ <i>Samenwerken</i>
C4.3 Tolerantie <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Respect</i> ○ <i>Vooroordeel</i> ○ <i>Stereotypen</i> ○ <i>Uitsluiting</i> ○ <i>Discriminatie</i>
C4.4 Seksuele diversiteit <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Seksuele identiteit</i> ○ <i>Vrijheid om eigen seksuele identiteit te uiten</i> ○ <i>Respectvolle omgang met de seksuele identiteit van een ander</i>

DEEL III: DIDACTISCHE ASPECTEN

1. Op welk type leerdoelen zijn de meeste opdrachten gericht? (100% verdelen over beide categorieën)

1. Kennis
2. Vaardigheden, houdingen, reflectie

2. Nodigen de activiteiten leerlingen uit tot **kritische meningsvorming**?

Informatie verzamelen
Lezen en volgen van media ((jeugd)journaal, kranten, internetdiscussies)
Informatie beoordelen
Eigen mening vormen
Discussiëren
• Argumenteren• Eigen standpunt verdedigen in discussie

3. Zijn er activiteiten die leerlingen uitnodigen tot **respectvolle communicatie**?

Delen van eigen gevoelens en ervaringen
• <i>Eigen gedachten en gevoelens in woord en gebaar duidelijk kunnen maken</i>• <i>Duidelijk kunnen maken dat je wenst serieus te worden genomen</i>
Verplaatsen in de ander
• <i>Luisteren naar opvattingen, wensen, gevoelens van anderen</i>• <i>Vragen kunnen stellen om achter de opvattingen/ wensen van anderen te kunnen komen</i>• <i>Openstaan voor andere opvattingen en inleven in uitingen (woord en gebaar) van anderen</i>
Dialogo aangaan
• <i>Omgaan met kritiek</i>• <i>Instemming en complimenten geven</i>• <i>Bereidheid te reflecteren op eigen opvattingen</i>• <i>Geen informatie verspreiden met het doel anderen in hun rechten te beperken</i>

4. Zijn er activiteiten die leerlingen uitnodigen tot **respectvol samenwerken**?

Samen spelen en samen werken (ook in gemengde groepen)
Verschillen en overeenkomsten tussen mensen zien en waarderen
Zorg dragen voor een positieve (veilige) gespreksklimaat en (samen)werkrelatie
Reflecteren op eigen gedrag en dat van anderen
Overig:.....

5. Zijn er activiteiten die gericht zijn op persoonlijke identificatie en **verkennen van de eigen identiteit** en leefwereld van leerlingen?

Persoonlijke verhalen
Verkennen van eigen leefwereld en achtergronden
Verkennen van eigen identiteit
<ul style="list-style-type: none">• voorkeuren• opvattingen• capaciteiten, mogelijkheden, beperkingen

6. Op welke wijzen nodigen de activiteiten leerlingen uit tot **kritische reflectie**?

Reflectie op rol van mensen- en kinderrechten in het dagelijks leven
Reflectie op vormen van discriminatie in het dagelijks leven
Reflectie op eigen gedrag
Reflectie op gedrag en leven van anderen

7. Op welke wijzen nodigen de activiteiten leerlingen uit tot **discussie**?

Argumenten formuleren
Eigen standpunt verdedigen in discussie
Standpunten van anderen weergeven en begrijpen
Ruimte bieden voor standpunten van anderen
Eigen standpunt (waar nodig) bijstellen

8. Op welke wijze nodigen activiteiten leerlingen uit tot **belangenbehartiging**?

Opkomen voor anderen
Standpunt van groep verwoorden

Medestanders werven
Onderhandelen

9. Zijn er activiteiten die uitnodigen tot het **hanteren van conflicten**?

Problemen benoemen en bespreekbaar maken in de klas
Oplossingen aandragen
Bijdragen aan een goed gespreksklimaat
Conflictbemiddeling op schoolniveau

10. Zijn er activiteiten die leerlingen actief betrekken bij **besluitvorming**?

<p>Leertaak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meedenken over inrichting van het leren (werkwijze, onderwerp) • Maken van afspraken in de groep en organiseren van groepswork
<p>Klas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klassenberaad • Afspraken en regels maken • Meedenken over inrichting van de klas (organisatie, leerproces)
<p>School</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meebepalen van schoolbeleid of schoolactiviteit • Leerlingenraad

11. Zijn er activiteiten die leerlingen uitnodigen tot het initiëren en organiseren van activiteiten gericht op **verbetering van de leefbaarheid** in de klas, de school of de omgeving van de school?

<p>Klas</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Helpen van medeleerlingen</i> • <i>Meedenken over verbetering van de leefbaarheid in de klas</i> • <i>Onderhoud klas (opruimen van lokaal, planten verzorgen, versieren van lokaal)</i> • <i>Organiseren van feest of uitje</i>
<p>School</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Meedenken over verbetering van de eigen school als leef-, speel- en leeromgeving</i> • <i>Onderhoud school en schoolplein</i> • <i>Organiseren van schoolfeest</i> • <i>Organiseren van een actie ter verbetering van de school</i>
<p>Omgeving van de school</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Meedenken over verbetering van de leefbaarheid van de omgeving van de school</i> • <i>Organiseren van een actie ter verbetering van de omgeving van de school (buurt, wijk, etc.)</i>

Samenleving

- *Onderzoeken van sociale (on)rechtvaardigheid in de buurt/stad/regio/samenleving*
- *Organiseren van een gericht op het bevorderen van mensenrechten (goede doelenactie)*
- *Meedoen aan publieke actie*

12. Zijn er activiteiten waarbij de **buitenwereld** betrokken wordt?

Activiteiten met en voor ouders

Bezoek aan instantie

- *verpleeghuis, gebedshuis, gemeenteraad, etc.*

Bezoek van persoon aan de school

- *veteraan, politicus, bepaalde religieuze/culturele groepering, vertegenwoordiger van een hulporganisatie, etc.*

Bezoek aan een monument of herdenkingsplaats